

Om enkens skjerv

Lesetekster: Salme 36, vers 6-11 og Gal 5, vers 16-26

Evangelietekst: **Lukas evangeliet kapittel 20, vers 45 til kapittel 21, vers 4**

Forberedelse:

Les alle tre tekstene høyt sammen. Les så evangelieteksten stille hver for dere. Ta en runde og nevnt en ting dere la spesielt merke til, noe som gjorde spesielt inntrykk.

Spørsmål til samtale:

- Hva er den røde tråden i de tre tekstene denne søndagen?
- Hvilken plass har enkene i Jesu forkynnelse og virksomhet?
- Hva tenker dere om forholdet mellom det å sikre seg økonomisk og det å overgi seg til Guds omsorg?
- Hva hindrer dere og hva inspirerer dere til å overgi deg selv til Guds omsorg som enken gjorde?
- Hva er en god måte å dele sine ressurser på?

Bønn:

Herre Jesus Kristus! Du står for døren og banker. Kom, la oss få kjenne deg og kraften av din oppstandelse. La ingen sykdom eller smerte, ingen synd eller sår få ta vår oppmerksomhet bort fra deg. Ta imot oss i vår lunkenhet og avmakt. Lokk oss nærmere deg, slik at vi fylles av din kjærighet og forvandles til å ligne mer på deg. Jesus, du er nær oss nå og alltid. Bær våre liv. Amen.

Utdrag:

Fortellingen om de få ørene enken gav, handler ikke først og fremst om penger, men om tro. Enken gav alt hun eide. Og dermed gav hun seg selv over til Gud og hans godhet. Hun satset på at Gud ville gi henne det hun trengte for å leve. Hun gav sitt liv. Hun la småmyntene i kisten og seg selv i Guds hender.

De mange rike som til dels gav mye, viste ikke samme tro og tillit. Jesus var ikke negativ til at de gav penger. Også det som gis av overflod, er godt og kan brukes til det gode. Likevel kan selv store gaver, vitne om liten tro. De kan like godt være et uttrykk for at vi klarer oss aldeles utmerket på egen hånd. Ja, faktisk så godt at vi saktens kan spandere en slant på Vår Herre i ny og ne. Og så legger vi noen sedler i kollektkurven, men tar livet i egne hender..

Prekentanke:

Hvis vi kunne krympe hele verden til en landsby med kun 100 innbyggere, så ville landsbyen være omtrent som dette:

- 20 personer tjener mindre enn 10 kroner om dagen.
- 6 personer ville eie 59% av hele verdens rikdom og alle 6 ville være fra USA.
- 70 ville ikke kunne å lese.
- 60 ville være sultne.
- 1 ville ha utdanning utover grunnskolen.
- 1 ville eie en datamaskin.

Poenget med illustrasjonen var å vise at fordelingen av verdens rikdom er svært urettferdig. Det rike vesten er enormt mye rikere enn øvrige deler av verden. Vi i Norge, til tross for nedgangstider i oljeindustrien, ligger likevel skyhøyt over det nivå som 99 % av verdens befolkning må klare seg på. Og forskjellene mellom oss «de rike» og den fattige del av verden, øker stadig raskere.

Norge er på en måte «lykkelandet», som lever fjernere og fjernere fra verdens fattige og utsatte. Og nå vil vi helst slippe å se de fattige også og helst gjøre tigging ulovlig her hjemme, slik vi kan leve uforstyrret og bekymringsløst i vår lille lykkeboble...

Norge er på en måte «lykkelandet», som lever fjernere og fjernere fra verdens fattige og utsatte.

Å gi sitt lille bidrag

Kanskje er det også vår enorme overflod som har gjort at vi har mistet forståelsen for ett gammelt og velbrukt uttrykk i vårt språk?

La meg forklare. I evangelieteksten hørte vi om enken som la sine småmynter i tempelkisten; noen få mynter verdt noen få øre. Noen av dere husker kanskje at i tidligere bibeloversettelser stod det at

enken la i «to skjerver» i tempelkisten, og uttrykket «en enkens skjerv» var for 30-40-50 år siden mer vanlig å bruke i dagligtalen.

Jeg tror aldri jeg har brukt uttrykket selv, men jeg har lagt merke til andre som bruker det, eller i hvert fall deler av det, slik som for eksempel «å gi sin skjerv» som flere kan si.

Og det man mener da, er «å gi sitt lille bidrag». Pytt, pytt, liksom. Det var da så lite. Jeg kan da gi min skjerv, jeg. Jeg kan ta i et tak, og bidra litt til fellesskapet. Men det er bare småtteri, ikke noe å snakke om, jeg har jo så mye fra før av, det skulle vel bare mangle at ikke også jeg kunne gi en slant.

*Kursen for en «enkens skjerv»
ligger fast til alle tider: Den er
alltid verdt alt det et menneske
eier, alt det vi har å leve av.*

For eksempel: Med store bokstaver på forsiden av avisa Namdalingen skriver kulturjournalist Arve Henriksen: «Gi din skjerv, namdaling!» og utfordrer alle i Nord-Trøndelag å gi sitt lille økonomiske bidrag kultursatsingen i lokalmiljøet.

Dette er et typisk eksempel på vår tids bruk av dette uttrykket; «en skjerv» er noe småtteri som knapt merkes, en gave som ikke koster oss noe. Men, og det er poenget her, det er å snu uttrykkets egentlig betydning helt på hodet. Dette er å misforstå det Jesus sier fullstendig.

Å gi alt man har

Enkens skjerv – eller de to småmyntene som det nå heter – er faktisk uttrykk for det akkurat motsatte. Den som gir en enkens skjerv – gir så det svir. Småmyntene som enken gav var verdt noen få øre. Likevel er det ikke noe offer som koster mer.

Kursen for en «enkens skjerv» ligger fast til alle tider: Den er alltid verdt alt det et menneske eier, alt det vi har å leve av. Jesus sa: «Hun hun ga av sin fattigdom alt hun hadde å leve av.»

Likevel har altså vi klart, i vårt språk, i vår tanke, i vårt hjerte, å devaluere enkens skjerv. Den koster oss lite eller ingenting.

Kanskje er det, fordi de aller fleste av oss jamt over er for rike. Jo mer vi eier, jo fjernere blir tanken på å skulle kvitte seg med alt. Som regel er det småpenger, det vi avser. Og siden enken også bare ga en veldig liten sum, sniker feilbruken av uttrykket seg fort inn, og vi skjuler oss bak den.

Kanskje kommer det også av at de aller fleste av oss aldri har vært i nærheten av å ofre alt vi eier. Vi mangler rett og slett referanserammer. Vi beholder alltid mer enn det vi gir fra oss. Selv om vi gir mye, og det gjør vi, så sitter vi alltid igjen med mest selv. Og ingen av oss kan helt fatte hvordan det kan være mulig å gi en «enkens skjerv» i ordenes egentlige betydning – hvordan det kan være mulig å gi alt en har.

Fattige mennesker skjønner det kanskje bedre. De lever allerede så nær bunnen at fallhøyden blir liten, om de skulle gi avkall på det lille de hadde. Men også mange fattige er lite villige til å gi. Og «mange rike ga mye», både ved tempelkisten den gang og ved innsamlinger i dag.

Bildet er sammensatt, og jeg tror ikke vi kommer nærmere den egentlige verdien av enkens gave om vi fortsetter å måle den i kroner og øre. For det er nemlig ikke der poenget ligger.

Handler om tro

For fortellingen om de få ørene enken gav, handler nemlig ikke først og fremst om penger, men om tro. Enken gav alt hun eide. Og dermed gav hun seg selv over til Gud og hans godhet. Hun satset på at Gud ville gi henne det hun trengte for å leve. Hun gav sitt liv. Hun la småmyntene i kisten og seg selv i Guds hender.

De mange rike som til dels gav mye, viste ikke samme tro og tillit. Jesus var ikke negativ til at de gav penger. Også det som gis av overflod, er godt og kan brukes til det gode.

*Enken satset på at Gud ville gi
henne det hun trengte for å leve.
Hun la småmyntene i kisten og
seg selv i Guds hender.*

Likevel kan selv store gaver, vitne om liten tro. De kan like godt være et uttrykk for at vi klarer oss aldeles utmerket på egen hånd. Ja, faktisk så godt at vi saktens kan spandere en slant på Vår Herre i ny og ne. Og så legger vi noen sedler i kollektkurven, men tar livet i egne hender.

Utfordring til å dele

Dagens tekst er en tøff utfordring til oss her i verdens rikeste land. Og det trenger vi. Det er bra, tenker jeg, om du spør deg selv hvordan bruker jeg egentlig pengene mine? Kan jeg som har det så godt dele mer av min overflod? Trenger jeg alt det jeg bruker pengene mine på, eller kanskje jeg kan bruke dem til å gjøre verden til et bedre sted for alle Guds barn – til å sette gode spor på Hånes og i verden.

Og hvis du lar lyst på et lite tips for hvordan du kan gjøre det, så la meg få anbefale den bibelske tradisjonen med å gi «tiende». Tanken som du kan lese om flere steder i bibelen, var at ved å gi 10 prosent av husholdningen sin, så innviet menneskene seg selv og alt de eide til Guds plan. I Hånes menighet er det mange som gir tiende i dag. Kanskje hadde det vært noe for deg også?

Jesus krever ikke tiende av oss, han bare innbyr oss til å gi frivillig – av glede. Og mange har opplevd en lettelse ved å gi tiende, og følt takknemmelighet over å få være med i Guds arbeid i verden.

Liv Nordhaug skriver i sin salme:

*To små fisker og fem små brød er ikke mer enn til en,
og intet til hjelp mot den store nød, du ser hvor du vender deg hen,
Intet hvis ikke du gir det til ham, som ennå lar mennesker se
at små, små gaver velsignes kan slik at store under kan skje.*

Utfordring til å tro

Men dagens tekst er ikke bare en utfordring om å gi mer penger, minst like viktig er det at du spør deg selv – hva er det jeg setter min lit til? Hvem er det egentlig jeg vil bygge livet mitt på? Er det meg selv, mine egne ressurser, muligheter og det jeg kan få til på egen hånd, eller er det den Gud som skapte deg og vevde deg i mors liv, som hver ny dag gir deg livet i gave, som har gitt deg så uendelig mye mer enn det du noen gang kan fatte, og som til slutt gav sitt eget liv for at du skulle få leve.

Den fattige enken satte sin lit til Gud og la hele sitt liv i Guds hender. Det kan vi også gjøre. For invitasjonen gjelder oss også. Jesus sier. «Kom til meg alle dere som strever og bærer tunge byrder, så vil jeg gi dere hvile» (Matt 11:28)

Offerøvelse

Jeg har jo jobbet som studentprest på MF i noen år – og der hendte det at jeg ved noen anledninger inviterte studentene med på en offerøvelse som jeg synes oppsummerer dagens tekst på en god måte. Det jeg gjorde var å be studentene ta med seg [vis frem] armbåndsurs, almanakk, nøkkelknippe og lommebok til en samling i kapellet. Og under samlingen ble studentene invitert til, én etter én, å gå frem til alteret, legge de fire tingene på alteret, tegne korstegnet over dem og over seg selv, og ta tingene med seg ned igjen. Men før de gikk frem, fikk de god tid til å tenke gjennom hvilken rolle disse fire tingene spiller i livene deres:

- Klokken med alle sekundene jeg bruker.
- Almanakken med alle planene og avtalene og alle menneskene jeg skal møte.
- Nøkkelknippet – hvor hver nøkkel er min adgang til et ansvarsområde:
 - Til hjemmet mitt.
 - Til kontoret.
 - Til bilen (eller sykkelen).
- Lommeboka med småpengene og sedlene og bankkortet.

Den som våger å sette sin lit til Gud og legge sitt liv i hans hender – vil få muligheten til å erfare Guds kjærlighet og omsorg – i store og små ting – på gode og onde dager.

Det ble alltid en helt spesiell stemning etter denne offerhandlingen. Flere sa etterpå at de syntes det var sterkt å få vise både for seg selv og for Gud at de ønsket å legge hele livet sitt i Guds hender. Og noen fortalte også at det føles annerledes å bruke de fire tingene etterpå, når de visste at de har ligget på Herrens alter.

For sannheten er den at hver den som våger å sette sin lit til Gud og legge sitt liv i hans hender – vil få muligheten til å erfare Guds kjærlighet og omsorg – i store og små ting – på gode og onde dager. Å gi hele sitt liv til Gud – slik som enken gjorde – det er å stille seg inn under Guds beskyttelse – det er å stille seg til rådighet for Guds gode plan for vår verden – det er å stille seg så nær Gud at du kan kjenne hvordan hjertet hans banker med kjærlighet for deg og for alle mennesker..